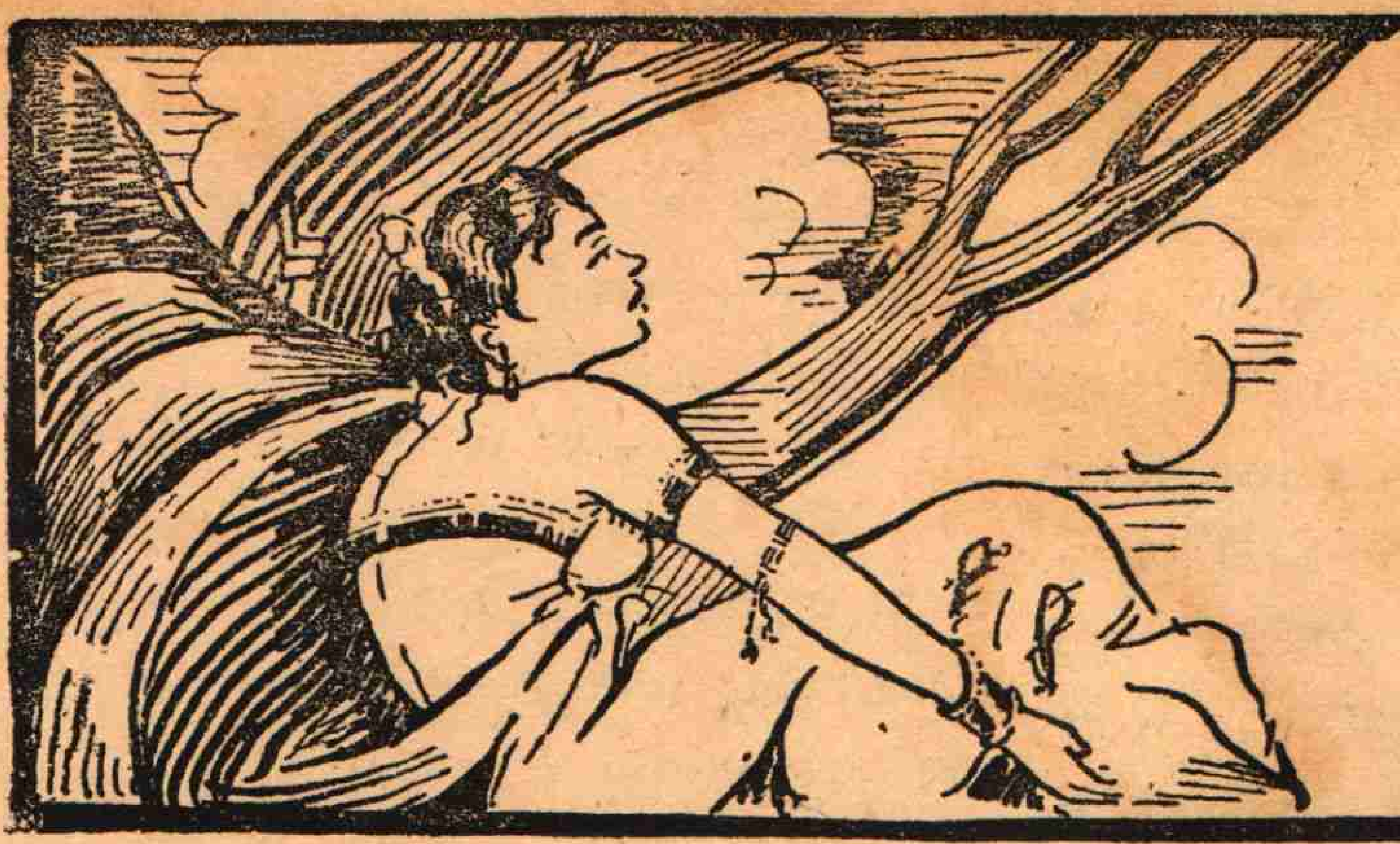

[కథానిక]

దృక్పథాలు

= శ్రీ క్రొవ్విడి లక్ష్మన్న =

ఆనాడు జూనియర్స్‌కి సీనియర్సు ఆహ్వానపు విందు. కాలేజీ కళకళలాడుతోంది విద్యార్థి విద్యార్థినీ సమూహంతో. ప్రొఫెసర్లు, స్టూడెంట్లు అందరి మొహాల్నీ చిరునవ్వు తాండవ మాడుతోంది. చక్కగా అలంకరింపబడ్డ క్లబ్ రూమ్‌లో సుఖాసీనోపవిష్టులయి అంతమందీ కబుర్లు చెప్పుకుంటున్నారు. ఒకరి నొకరు ఎరికపరుచుకుంటూ కరస్పర్శలు చేస్తున్నారు. ఆడా మగా కలిపి ఓ పాతికమంది వుంటారు; అంతా ఎం. ఏ. తరగతివాళ్లే. కృష్ణమూర్తి భువనైక మోహనమూర్తి; ఆహ్వానసంఘ కార్యదర్శిన్నీ. విశాలమయిన ఫాలభాగం, కుడిప్రక్కని కొంచెం వంకీలు తిరిగి పైకి నొక్కి దువ్విన క్రాపింగు, నిమ్మ పండులాంటి శరీరచ్ఛాయ, సమమయిన ఒడ్డూ పొడుగూ—అతన్ని చూడగానే కలగజేసుకుని మాట్లాడా లనిపిస్తుంది. ఎప్పుడూ మడతలు తప్పని దుస్తులు అతను గొప్పయింటివాడని చెప్పక చెబుతూ వుంటాయి. ఆ వేళ మరీ యిదిగావుంది అతని ముస్తాబు. అల్‌స్టర్ కాలరు, డిన్నరు టై, కాశ్మీరు సూటూ, నిగనిగలాడే బూటూ అతని అందాన్ని ద్విగుణీకరించేయి. సిగరెట్టు వయ్యారంగా పెదిమచివర నంటించి, సిల్కు రుమాలుతో కళ్లద్దాలు తుడుస్తూ తోడిస్నేహితుడితో మాట్లాడుతున్నాడు. "అయిదు నిమిషాలుంది అల్పాహారాలు పుచ్చుకునే వేళకి; యింకా ఒకరిద్దరు విద్యార్థినులు రావాలికూడాను." అంటూనే మేడ కిటికీలోనించి వాళ్ల కోసం తొంగి చూస్తున్నాడు. సరీగా రెండు నిమిషాల వ్యవధి వుందనగా రత్నం, సరోజా వచ్చేరు. సరోజ కృష్ణమూర్తి స్నేహితుడి చెల్లెలు; క్లాసుమేటున్నూ. ఆమెద్వారా జూనియర్‌లో అప్పుడే చేరిన రత్నాన్నికూడా పరిచయం చేసుకున్నాడు.

వచ్చీరావడంతోనే అందర్నిలాగే కృష్ణమూర్తినికూడా ఆకర్షించింది రత్నం. కేవలం నూతన వ్యక్తి అవడంచేతనే కాదు; ఆమె మూర్తీభవించిన రతీదేవిలాగ వుండడంచేతనే. కాని రత్నం సంసారుల పిల్ల. మెడలో సన్నని గొలుసూ, చేతికి చిన్న వాచీ తప్ప యింకే అలంకారాలూ లేవు. అయినా అతి అందంగా కనిపిస్తుంది చిత్తరువులో బొమ్మలాగ. అంత మరీ గుండ్రంకాని ముఖం, సన్నని చాదుబొట్టూ,

గులాబి రెక్కల్లాంటి పెదిమెలూ, కూర్చిన ముత్యాల కోవలాంటిపల్వరుస, ఎప్పుడూ ప్రసన్నభావాన్ని తెలుపుడుచేసే మందహాసం—యివి చాలవూరత్నాన్ని సానపట్టిన రత్నంలాగ ప్రదీపింప చెయ్యడానికీ!

అందరూ టీ ఫలహారాలు పుచ్చుకుంటున్నారు. మర్యాద తప్పకుండా ప్రతీవారితోనూ ఒకటి రెండు నిమిషాలు మాట్లాడి కృష్ణమూర్తి సరోజా, ఆమె అన్న వెంకట్రావూ ఉన్న మేజాదగ్గిరికివచ్చి కుర్చీలో కూర్చున్నాడు. మూర్తిమొహంలో ఏదో వెలితి కనిపించింది వెంకట్రావుకి. అడిగేడు "ఇవాళకొంచెం హుషారు తక్కువగా కనిపిస్తున్నావేఁవి"టని.

కృ— ఏమిటో మొన్న గ్రేండుహోటలు మీటింగులాగ లేదు. అంతా మీడియోకర్.

వెం—ఏవిషయంలో ?

కృ—ఈ సమావేశమయిన వాళ్లకి అసలు స్టేటస్సేలేదు, నువ్వూ నీ చెల్లెలికీ మినహా. అంత బొత్తిగా నేలను ప్రాకులాడేవాళ్లతో కలిసికట్టుగా వుండడం కష్టం.

వెం—బాగానేవుంది. ఇది సంఘానికి సంబంధించిన సమావేశం. ఎం. ఏ. రెండు క్లాసుల్లోనూ వున్నవాళ్లు ఒకరి నొకరు బాగా తెలుసుకోవాలనీ, నేర్చుకోతగ్గ విషయాలు పరస్పరంగా సేకరించాలనీ కాదూ దీని అభిమతం?

సరోజ—సొసయిటీలో చిన్నా పెద్దాకూడా ఉంటుంది అంతస్తు అంతమాత్రంచేత ఉల్లాసభంగం ఎందుకు చేసుకోవాలి కృష్ణా?

కృ—మీ ఉపన్యాసాలు వరవళ్లు వ్రాసుకోడానికి చాక్కగా పనికొస్తాయి. కాని ఒక్కవిషయం మీరు వుభయులూ మరిచిపోయేరు. ఉల్లాసం అనేది దానంతటఅది కలగాలి; ఎరువుతెచ్చుకో తగ్గది కాదు. నటించినంత మాత్రాన్ని ఆత్మకి ఎంతమాత్రం సంతృప్తి కలగదు.

సరోజ—నటించవలసినంత అగత్యం ఏమొచ్చిందీ అంట.

కృ—సమానవియ్యం, సమానకయ్యం కాకపోయినప్పుడు నటనకాక మరేముంటుందీ?

వెం—అందరమూ పోస్టుగ్రాడ్యుయేట్సుఁవే గదట్రా.

కృ—ఎప్పుడూ పుస్తకాల గొడవేనా ?

వెం — ఏసందర్భమయినాను. అందరమూ బి. ఏ. ప్యాసయినవాళ్ల మవడంచేత ఆత్మ-బుద్ధీ ఒక పరిణతికి వచ్చి సమస్యల్ని సమానంగా బోధపరుచుకుని చర్చించగలమని నే ననుకుంటాను.

కృ—అబ్బాయ్, నువ్వు ఎన్నిచెప్పినా ఆదర్శాలే మాట్లాడుతున్నావు. అనుసరణకీ ఆదర్శానికీ చాలా తేడావుంది.

సరోజ—సరేలే. కోడిగ్రుడ్డంత బంగారంలేనివాడున్నాడా అని వాడికోసమే వెతుక్కోవడం దోషం కాదూ?

కృ—అదే దోషమయితే నాఖర్మం. అడ్డమయిన వాళ్లతోటీ, రెండక్షరాలున్నాయి గదా అని, నేను కలిసిమెలిసి తిరగలేను.

"ఈప్లమ్ కేకు చాలారుచిగావుంది, యింకోముక్క పుచ్చుకుంటావా కృష్ణా" అంటూ ధోరణిమార్చేసింది సరోజ అర్థవంతంగా అన్నవంక చూస్తూ. ఎప్పుడూ యింతే. ఇలాంటివి ఎన్నో సంఘట్టనలు వచ్చేయి; కాని తెగేవరకూ లాగే స్వభావంకాదు సోదరీ సోదరులది. ఇంక కృష్ణమూర్తి మనస్సు చివుక్కుమంటుందనేసరికి ఎవరో ఒకరు పట్టా తప్పించేస్తారు.

కృష్ణమూర్తి తండ్రీ, వెంకట్రావు తండ్రీ బాల్యస్నేహితులు; ఇరుగుపొరుగు గ్రామాలకి ప్రొప్రయిటర్లున్నూ. కృష్ణమూర్తి తండ్రి చిన్నతనంలోనే కాలంచెయ్యడంచేత అతనివ్యవహారాలన్నీ వెంకట్రావునాన్నగారే చూస్తూ ఉండేవారు. అదే కారణం కృష్ణుడూ, సరోజా-వెంకట్రావులూ ఏకగర్భజనితుల్లాగ వుండడానికీ, ఒకరినొకరు అర్థంచేసుకోడానికిన్నీ. వెంకట్రావుతండ్రి నాలుగుదేశాలు తిరిగినవాడు; అతని ప్రొప్రయిటరీ అంతా స్వార్జితం. కష్టం సుఖం అనుభవించినవాడవడంచేత హృదయ వైశాల్యం ఏర్పడింది. ఆ అంకురాలు సంతతిలోకూడా నాటు

కున్నాయి. కృష్ణమూర్తి తండ్రి ఆగర్భ శ్రీమంతుడు. తాతముత్తాతలనాటినుండీ వస్తూన్న జమీందారీ. చిన్నప్పట్నుంచీ గుర్రబ్బగ్గీల్లోను, మోటరుకార్లలోను కాలం వెళ్లబుచ్చినవాడు. అంచేతే కృష్ణమూర్తికి కూడా దర్జా ప్రధానం. ఎంతచదువుకున్నా మాటల్లోనూ, చేష్టల్లోనూ అహం కనిపిస్తూ ఉంటుంది. తను అవగాహన చేసుకోలేని విషయం లేదనే తొందరపాటుకూడాను.

ఈ పరిస్థితుల్లో రత్నం పక్కలో బల్లెంలాగ ఉండేది అతనికి. రత్నం ప్రపంచకాన్ని ఎప్పుడూ సరళంగా అర్థంచేసుకునేది. తన అంతస్తూ, ఎదటివారి మనస్సూ గుర్తించి మెలగనేర్చిన మనిషి. అనవసర విషయాలలో ఎప్పుడూ జోక్యం కలుగజేసుకునేది కాదు; కాని తాను కలగజేసుకోవలసేవస్తే, విషయాన్ని కూలంకషంగా గ్రహించి మథించి తన వ్యక్తిత్వాన్ని స్థాపించుకుంటూవుండేది. ఈమె అంటే అందరికీ అంతగౌరవం ఏర్పడ్డానికి ఈమెకుశాగ్రబుద్ధే కారణం. కాని కృష్ణమూర్తిమాత్రం ఎంతైనా తనకంటె పై చెయ్యికాదని అపోహపడుతూవుండేవాడు. అసలామెవిషయంపట్టించుకునేవాడుకాదు. సమానవియ్యం (Statusquo) కావలసినవాడాయిరి! అలాగని ఊరుకోనూలేకపోయేవాడు ఆమెనిగురించిన ప్రశంసలని వింటూ.

ఇంతట్లోకి "కాలేజీడే" ఉత్సవంసమీపించింది. ఆటపాటలపోటీలు జరిగే సమయం; సత్తా తెలియవలసిన ఆవశ్యకమున్నూ. ఒకనాడు సాయంత్రం వెంకట్రావు, సరోజ, రత్నం కలిసి టీ త్రాగుతూవుంటే కృష్ణమూర్తి వచ్చేడు. సరోజప్రక్కని రత్నాన్ని చూడ్డంతోటే అతని ఉత్సాహం కొంత తగ్గింది. ఆ విషయం సరోజా వెంకట్రావులు గమనించకపోనూ లేదు. మాటలధోరణి కాలేజీ పోటీలవైపు మళ్లింది. రత్నం విజ్ఞానాన్ని వెంకట్రావు, అతని చెల్లెలు హృదయపూర్వకంగా మెచ్చుకుంటూ మాట్లాడుతున్నారు. కృష్ణమూర్తికి యిది కష్టంగా తోచినా, బాగుండదని, ఏమయినా "టిప్స్" యిమ్మన్నాడు రత్నాన్ని సంబోధిస్తూ.

"మీరు నాకంటె సీనియర్సు. మీకు నేనేం హింట్స్ యివ్వగల్ను? మీదగ్గర నేర్చుకోవాలిగాని"

"అదీ నిజమే ననుకోండి. అయినా..."అని అర్థోక్తిలో వదిలేసేడు కృష్ణమూర్తి. దాని ధ్వని రత్నం వెంటనే గ్రహించింది. డబ్బుగలవాడయినంత మాత్రాన్ని అన్నిసుగుణాలూ తనకైవసం అయినట్టు భావిస్తున్న వెంగలి గదా అని విచారించింది; కోపం తెచ్చుకుంది. ఈమధ్యలో యింకోపొరపాటుకూడా చేసేడు కృష్ణమూర్తి. "ఎల్లుండి నా పుట్టినదినం. మీరు ఉభయులూ భోజనానికి రావాలి" అన్నాడు సరోజ వైపు చూస్తూ; ఆమె కళ్లతో ఏమందోమరీ, ఉత్తరక్షణంలోనే "మీరున్నూ" అన్నాడు రత్నంవంక తిరిగి. దీంతో ఆమెకి అతనితత్వం బాగా బోధపడిపోయింది. ఆమెహృదయం హేయభావంతో నిండిపోయింది. అయినా మర్యాదభంగం కలగకుండా "చాలా సంతోషం" అంది. యింటికి వచ్చి వెంటనే "మీపుట్టినరోజు పండగకి నా అభినందనాలు. కారణాంతరాలచేత మీయింట భోజనానికి రాలేను. క్షమించండి" అని ఓ ఉత్తరం ముక్క వ్రాసి టపాలో పడేసింది.

౨

ఆరోజు స్వర్ణాక్షరాలతో లిఖించుకుందిరత్నం. అదే ఆమెకి ప్రథమవిజయం లభించిన దినం. రంగు కాగితాల దండలతోను, అరటిస్తంభాలతోను అలంకరించిన షేమియానాలో పౌరులూ, విద్యార్థులూ అంతా కూర్చున్నారు. అయిదుగురు తగుమనుష్యులు మేజా వద్ద వేదికపైని వున్నారు. ఉపన్యాసాలపోటీ సరిగా వేళకి ప్రారంభించేరు. ప్రేక్షకులలో ఉత్సాహం, చర్చలూ బయలుదేరేయి. ఇంతట్లోకి కృష్ణమూర్తి వంతు వచ్చింది. అతను వేదికమీద కనిపించగానే చప్పట్లు మిన్నుముట్టిపోయినాయి. లోకం గొర్రెల మందలాంటిది. ఒకడు దారితీస్తే సరి. ఒకడు ఓడు అంటే కంచమంతా ఓడే. లేకపోతే అతను నోరు విప్పకుండానే అంతగల్లంతు ఎందుకూ? కృష్ణమూర్తికి సత్తా ఒక యెత్తూ, అంగులు రెండెత్తులూనూ. అసలు

పసలో వున్న వెలితిని పోకూ, పోజూ, గ్రేసూ కమ్మేస్తూ వుంటాయి. గత నాలుగైదుఏళ్ల బట్టీ ఆ కాలేజీలోనే చదివినవాడేమో స్థానిక బలంకూడా వుంది. ఉపన్యాసం ముగిసేసరికి ప్రేక్షకలోకంలో హర్షధ్వానం మరీ యినుమడించిపోయింది. ఆఖరుకి రత్నం మాట్లాడవలసి వచ్చింది. ఈమె పూర్వోత్తరాలు ఎవ్వరికీ తెలియవు. ఆమె ఆరంభించేసరికి నిష్పాక్షికదృష్టులే ప్రసరించేయి. కాని మొదటి అయిదునిమిషాలు అయేలోపలే ముమ్మారు "హియర్ హియర్" అనే కేకలు వినవచ్చేయి. ఒకానొక సందర్భంలో కరతాళధ్వనులకి అంతం లేనట్టు కనపడి, ఆమె చెప్పేమాట వినపడకుండా పోయేసరికి, ఒక్క క్షణం తాత్కాలికంగా ఉపన్యాసం ఆపి మరీ అందుకోవలసివచ్చింది. అయిదుగురు న్యాయమూర్తులూ — ఒక్కవీరేనేవిఁటి ? — యావన్మంది సభ్యులూ ఆమెకే చెవులు అప్పగించేరు. ఒకసారి కృష్ణమూర్తే అన్నాడు "భేష్" అని అప్రయత్నంగా, తరవాత నొచ్చుకొన్నానూ. చివరకి ఫలితాలు చెప్పేరు. మొదటి బహుమానం రత్నానిది; రెండోది కృష్ణుడిదిన్నీ. న్యాయం సరిగ్గానే జరిగిందని కృష్ణుడి అంతరాత్మకీ తెలుసును. అయితేనేం ? అతనిలోని అహం ఆ భావాన్ని వెలికి రానిచ్చింది కాదు. ఒకళ్లిద్దరు ఆత్మీయులు కృష్ణుడి ప్రవర్తనకి కించపడి మందలించేరుకూడాను.

సరే యీ ఆడదాన్ని ఆటల్లోనైనా ఓడించలేక పోతానా అనుకున్నాడు మూర్తి. యిద్దరూ మర్నాడు టెన్నిసుకోర్టులో నిల్చున్నారు. ప్రేక్షకజనంలో ఉత్సాహానికి అంతు లేదు. సమాన ఉజ్జీ అన్నారు కొందరు. కృష్ణమూర్తి నెగ్గేస్తాడన్నారు మరి కొందరు. ఏమో చెప్పలేం; నిన్ననూ యిలానే అనుకున్నాం అన్నారు యింకా కొందరు ఆత్మప్రబోధం కలిగినవాళ్లు. ఆ అమ్మాయి గంభీరమయిన ముఖవర్చస్సులోనే తెలియడంలేదూ విజయసూచన అన్నారు పెద్దలు. ఆట మొదలయింది. స్నేప్ షాట్సుకోసం సిద్ధమయినవాడిలాగ ఎడమచేత్తో బంతి నెగరేసి విల్లువంపుగా కుడిచెయ్యి చాచి సెర్వ్ చేసేడు కృష్ణుడు. బంతి రివ్వున ఎగిరి "నెట్టు" ని డీకొని ప్రక్కకి తొలిగింది. ఠట్. చేతిలో రెండో బంతిని ప్రయోగించేడు. రత్నం అణుమాత్ర మయినా చలించకుండా బేటు బల్లపఱుపుగా వుంచి బంతిని అధోతలాన్ని స్పృశించింది. "బ్యూటిఫుల్ స్కూ్ర" అన్నది ప్రేక్షకలోకం. వయ్యారంగా భ్రమిస్తూ వస్తూన్న బంతిని ఆచిపెట్టి తట్టేడు కృష్ణుడు. తగిన సమయస్ఫూర్తితో బేటుఅంచు అడ్డుపెట్టి తిరిగి వచ్చినచోటికే దాన్ని పంపించింది రత్నం. "ఫైన్ కట్" అని కేకలు చెలరేగేయి. కృష్ణుడు అందుకోలేకపోయేడు. గేలరీలో గోల అతన్ని కలవరపరిచింది. ఆ తొందర్లో కొంచెం ముందుకువంగేసరికి కాలు జారిందికూడాను. ఏమయితేనేం ? అయిదు పాయింట్లతో రత్నమే గెలిచింది. తెచ్చిపెట్టుకున్న మందహాసంతో కరస్పర్శ చేసి కంగారు కప్పిపుచ్చుకున్నాడు కృష్ణుడు.

3

సాయంత్రం సుమారు ఆరుగంటలవుతుంది. తమ్ముణ్ణి ఎత్తుకుని పార్కులోకి వచ్చింది రత్నం. కృష్ణమూర్తీ అక్కడికి రావడం తటస్థించింది. రత్నాన్ని మొదట్లో చూసీచూడనట్టు ఊరుకుందా మనుకున్నాడు. కాని మనస్సులో ఏదో గుంజులాటగా వుంది. తటపటాయిస్తూ అటు మొగం పెట్టి నిల్చున్నాడు. అతను పలకరించకుండావుంటే తనుమాత్రం ఎందుకు మాట్లాడాలని తటస్థంగా వూరుకుంది రత్నం. ఎట్టకేలకి కృష్ణుడే దగ్గిరికి వచ్చి, చిన్న దగ్గుతో గొంతుక సవరించుకుని ప్రారంభించేడు—

"హల్లో! మీరు ఔనా కాదా అని మొదట్లో సంకోచించేను."

"అవునండీ, ఇంట్లో వంటా వార్పూ మూలాన్ని సాధారణంగా తీరిక గాదు."

"ఏం ? మీ యింట వంటలక్క లేదూ?"

"వంటమనిషి చేసిన వంటా, ప్రయివేటు మేష్టరు చెప్పిన చదువూ వంటపడతాయిటండీ?"

ఈ మాట కృష్ణమూర్తికి కొరడా దెబ్బలాగ

తగిలింది. ఇంగ్లీషుకని దొరని ట్యూటరుగా పెట్టుకున్నాడు. అయినా పోటీలలో మొదటి బహుమతి రాలేదాయిరి! కాస్సేపు మౌనముద్ర వహించి తిరిగీ అందుకున్నాడు. విసురుగానే వెళుతున్నాయి మాటలు. చివరకి యింకపట్టలేక అనేసేడు: "మీకు చాలా మనోధైర్యం ఉందండీ"

"ఔను; మీకు నమ్రతానూ"

"ఛలోక్తి మీదగ్గిరే నేర్చుకోవాలి"

"నిదానం మీదగ్గిరానూ"

"మీరు పరుషంగా మాట్లాడుతారు"

"దైన్యత భరించగలంగాని హైన్యతభరించలేంగదా"

"నేనంటే మీకుకోపమా?"

"నామాటల్లో అటువంటిభావం మీకు స్ఫురిస్తే అది నేను ఉద్దేశించలేదని నమ్మండి."

"ఈ సంభాషణ నామట్టుకు నాకే వింతగా కనిపిస్తోంది. మనం వివాహంచేసుకుంటే సంతతికి నా అంతస్తూ, మీ తెలివితేటలూ వస్తాయేమో?"

"బెర్నార్డుషాని యిటువంటి ప్రశ్నే వేస్తేయేం జవాబు యిచ్చేడో మీకూ తెలుసునుగా?"

"నేను నోరువిడిచి మిమ్మల్ని అడుగుతున్నాను. ఇదే తొలిసారికాదు."

"మీరంత క్రిందికి దిగి పోవలసిన అవసరంలేదు. నేను నిరాకరిస్తున్నాను...క్షమించండి. చీకటిపడుతోంది. మళ్లీకలుద్దాం."

౪

రత్నప్రదీపికారోచిస్సులు నానాటికీ నలుదిశలూ వ్యాపించిపోతూ వుంటే కృష్ణమూర్తికి పచ్చివెలగకాయ గొంతుకపడ్డట్టుంది. ఒకవైపు అహంపట్టుకు వదలదాయె; మరొకవైపు రత్నంప్రతిభావిశేషాలు అయస్కాంతంలాగ తీవ్రంగా ఆకర్షిస్తున్నాయి. అక్కడికీ తన మనోరథం తెలియజేసేడు. బెట్టుసరి మూలాన్ని వ్యవహారం పొసిగిందికాదు. అయినా ఆమె అంటే అతనికి గౌరవం తగ్గలేదు; కాగా, రోజురోజుకీ అది మరీ ఎక్కువయి మమకారంతో మిళితమయి పోతోంది. నెమ్మదిగా యీసంగతి సరోజా వెంకట్రావులతో అన్నాడు.

"నేను చెబుతూనే ఉండలేదట్రా, నువ్వుకాస్త రెండు కళ్లూ విప్పి ప్రపంచకాన్ని చూస్తేగాని లాభం లేదని?" అన్నాడు అంతావిన్న వెంకట్రావు.

కృ—నేనేం తప్పుచేసేనో నాకే తెలియడం లేదు.

"నీమొహం. నలుగురితోనూ సమానంగా తిరగకపోవడమే ఒక గొప్పతప్పు. అలాంటివాడివి నీ నాలుగుగోడల మధ్యా పడివుండాలి."

"అంటే నే నా అమ్మాయి అంతస్తుకి దిగిపోవాలన్నమాట."

"నువ్వు ఎక్కడికీ దిగి పోనక్కరలేదు. ఉన్నవాళ్లు తింటారు లేనివాళ్లు పస్తుంటారు. ఆగొడవ నీకెందుకూ? చేతనయిందా చేతనయిన సాయం చెయ్యి; లేదా వూరుకో. అంతే గాని పేదవాళ్లంటే విసుగెందుకూ? కూటికి పేదలయితే కులానికి పేదలా? వాళ్లకి మట్టుకు తెలివితేట ల్లేవా?"

"అదీ నిజమేలాగ కనిపిస్తుంది."

"ఇంకొక్కముక్క జ్ఞాపకంవుంచుకో. నువ్వు కదిపేవు కనక చెబుతున్నాను. ఒకర్ని చిన్నతనం పుచ్చడం ఏంవంత మహావిశేషంకాదు; ఏఒక్కరి స్వంత హక్కున్నూ కాదు. దానికీ అనేకమార్గాలున్నాయి."

దీంతో కృష్ణమూర్తి వెర్రివాడిలాగ చూస్తూ కూర్చున్నాడు నిశ్శబ్దంగా సిగరెట్టుపొగ వొదుల్తూ.

౫

"నువ్వు చాలా అదృష్టవంతురాలివి రత్నం"

"ఏవిషయంలో సరోజా?"

"కృష్ణుడు నిన్ను వరించేట్టుగా"

"అందుకే నువ్వు నన్ను అభినందిస్తున్నట్టయితే నాకన్న అదృష్టహీనురాలు యింకోర్తె ఉండదనుకో"

"ఏం?"

"అన్నీ తెలిసి నువ్వూ అలాగ అడుగుతావేం సరోజా? అతను గాలిలో ఎగురుతాడు; నేను నేలని వదలను. అతనికి దర్జా కావాలి; నాకు గొప్పతనంతో పనిలేదు. అతను ప్రతిభాశాలినని భావిస్తాడు; నేను నేర్చుకోతగ్గవిషయాలు లక్షలున్నాయని నాకు తెలుసును. మాయిద్దరి బుద్ధులూ వ్యత్యస్తమార్గాలని సంచరిస్తూవుంటాయి. ఇంక మాకు ఎలాగ పొసుగుతుండీ? ఒక్కశాఖవాళ్లం అయితేసరా?"

"అతని ప్రవర్తనలో మార్పువస్తేనో?"

"మిట్టమధ్యాహ్నం తకీమని సూర్యుడస్తమించి చంద్రుడుదయిస్తేనో?"

"చూస్తావుగా"

"శల్యసారథ్యంకాబోలు"

"నీకే తెలుస్తుందిలే శల్యసారథ్యమో కృష్ణసారథ్యమోను"

"ఎందుకీ వేళాకోళం?"

"అతనంటే నీకు అసహ్యమా?"

"అతని ప్రవర్తనా, సంకుచితబుద్ధీ ఏహ్యంగా కనిపిస్తాయి నాకు"

"తదితరలక్షణాలమాట"

"..................."

"మౌనం అర్ధాంగీకారమా?"

"నేను యిదమిత్థం అని నిర్ణయించలేకుండా వున్నాను"

"అతను నీక్షమాపణకోసం కలవరిస్తున్నాడు"

"నేను ఒఖ్ఖర్తెనీ క్షమించవలసినవిషయం ఏఁవీలేదు"

"అతని ప్రవర్తనలో మార్పువచ్చిందంటే నమ్మతావా?"

"ఈనెల్లాళ్లే సెలవల్లోనే? యింతకీ లోకమే తన్నిర్ధారణచెయ్యాలిగదూ?"

౬

ఆర్నెల్లయింది. రత్నానికి అంతా అయోమయంగా కనిపిస్తోంది. కృష్ణమూర్తి ప్రతివాళ్లతోటీ సరదాగా తిరుగుతున్నాడు. తనతో మాట్లాడేటప్పుడు తండ్రిదండనకి జడిసిన బిడ్డలాగ ప్రవర్తిస్తున్నాడు. అయినా ఎవరినోటచూసినా "కృష్ణమూర్తికి కళ్లువిడ్డా" యన్నమాటే. సాధారణంగా క్లబ్‌రూమ్‌లో ఏ విదేశపత్రికో పుచ్చుకుని కూర్చునేవాడు నిన్నానేడూ స్నేహితుల యోగక్షేమాలు కనుక్కుంటున్నాడు. ఒకళ్లిద్దరు బీదవిద్యార్థులకి జీతాలు కట్టేడని కూడా వినికిడి. బర్మా ఇవే క్యూయీలకి భోజనాలు పెట్టేసమయంలో తను స్వయంగా నడ్డికట్టుకుని యిత్తడిచేట పట్టుకున్నాట్ట; కొందరికి బట్టలుకూడా యిచ్చేడంటున్నారు. ఇదంతా నిజమేనా? తన కళ్లనీ, చెవులనీ తనే నమ్మలేకుండా వుందా?...

శ్రావణ భాద్రపదాలు. అరగంటకి కాలేజీ విడుస్తా రనగా కారుమబ్బులు కమ్మి కుంభవృష్టి కురిసింది. ఇంకా చిన్నచినుకుపడుతూనే వున్నా జనం నెమ్మదిగా గొడుగుల ఆసరానియిళ్లు చేరుకుంటున్నారు. రత్నం రిక్షామాట్లాడుకుంటోంది. ఇంతట్లో కృష్ణమూర్తి తన కార్లోకి ఆహ్వానించేడు. గమ్యస్థానాలు భిన్నదిశలనున్నాయని మొదట్లో నిరాకరించింది రత్నం; కొసకి అతడి బలవంతంమూలాన్ని ఒప్పుకోక తప్పిందికాదు. రోడ్డు నిరాటంకంగా వుందేమో పదినిమిషాల్లో రత్నం యిల్లు చేరుకుంది కారు. తను దిగకుండానే "ఇంక నాకు సెలవా? మీకు యీమాత్రం పరిచర్య చెయ్యగలిగినందుకు ధన్యుణ్ణి" అన్నాడు కృష్ణుడు. టీ పుచ్చుకుని వెళ్లమంది రత్నం. అదే ప్రథమం కృష్ణమూర్తి వాళ్ల యింట్లో కాలుపెట్టడానికి. సావిట్లో ఆమె నాన్నగారు కనిపించేరు. రత్నం వారిరువురికీ పరిచయంచేసి టీ తేవడానికి లోపలి కెళ్లింది. ఆ పావుగంటలోనూ వారిద్దరికీ ఎంత ఆంతర్యం ఏర్పడిందో మరీ "అంత గొప్ప యింటి బిడ్డయినా ఎంత నమ్రతా కృష్ణమూర్తికీ" అన్నారు రత్నంనాన్నగారు రాత్రి భోజనాలదగ్గిర. బహునిదానమయిన మనిషి తనతండ్రే అన్న యీమాటవిని రత్నం చాలా ఆశ్చర్యపోయింది.

మరి రెండు నెలలకల్లా ఆమె మృదుల హస్తాన్ని వజ్రపుటుంగరం అలంకరించింది!